

ՕՐԵԱԼԹՅԱՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՅ

Օ Բ Ա Ֆ Փ Բ Ր

ՔԱՂԱՔԻ ԱԿԱՆ ՔԱՆԱՎԱՐՄԱԿԱՆ ՀԵ ԱՊԷՒՏԵԱԿԱՆ

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ.

ԶՄԻՒ ԽՆԻԱ ՈՒ ՐԲԱԾ 50 ԵՊՐԻԼ 1845

Թ. Ի. 136.

Ն Ա Բ Ք Վ Ա Տ Ա Ա Բ Ք Ա Բ

Կոստանդնուպոլիս, 13-24 Շպիր:

Սերվեյի գործքը որոշելին ետքը, բաղաքականաթիւնը կատարել համարաբութեան վիճակի մէջ է, ու կերեայ թէ երկար պիտի քրշէ, ու ւուրին Ահամատութեան պաշտօնատարներուն ժամանակ պիտի տոյ աւելի մոռալրութեամբ բնուութիւն ընելու առաջարկուած անհամար խնդիրքներուն, որոնց նպաստին է բարեկարգութեան մէջ մոցանել տէրութեան վիճակը ու աւելի կանոնաւորիւթիւնն ընդունելու ամենն բան: Ենցած հինգչափթի օրվան պաշտօնատարներուն ժողովն մէջ, որ Տարձրագոյն Դուռը եղաւ և Տարձրութիւն Մէծ Ակղբին նախագահութեամբը, զիւթէ բոլորվն կառավարութեանց ու եկանոնից վերաբերեալ գործքերուն վրայ պարապեցան: Հարաբական խորհուրդն ալ նշնակն առ տուսակ նիւթերուն վրայ որոշունքները ըստ: Այս վերջին ժողովին ետքը, ինչպէս որ սու վրայութիւն է, պաշտօնատարները հաւաքւեցան և Տարձրութեան Մէծ Ակղբին ընակարանը:

Ն. Ահամատութիւնը՝ որ իր առաւտասիրա բնութիւնը ամեն օր կը ցուցի իր հաւատարիմ պաշտօնաներուն, անոնց ծառայութիւնները վարձատել, մօտ օրերս և Տ. Ահմեա Գեղջի փաշիցն ընծայ ըրաւ 1,250,000 դրամուշի գումար մը երրինշան իր թագաւորական մարդասիրութեանը:

—Յունաց սրատիարդաբանը ժողով մը կայ 18

անդամներէ բաղկացած՝ աղգին գլխաւորներէն, որու նախատակն է աղգային գործքերուն հող տանիլ: Քանի մը ժամանակէ ՚ի վեր երկարաւուակութիւն մը ծագեցաւ աս ժողովոյն ու պատրիարքին մէջ որ աս բանիս համար քանի մը անգամ տեմնը եցաւ ՚ի: Ոսկե Ապրիմ Եփէնսին հետ քայլ ինչւան հիմայ հաշտեցնելու համար բրած ջանքերին անօգուտ եղաւ: Կերեայ թէ մէկ սիմհատ մը պիտի ընեն յունաց աղգին բոլոր գլխաւորները աս ծանր վէճը որոշելու համար, կանոններուն ու կարգադրութիւններուն համեմատ կերպով մը: Դուրսի քաղըներուն արքեպիսկոպոսներուն հրաման խրկը ւեցաւ որ աս բանիս համար մայրաքաղաքը գան:

Վ օնիթէօր (Օդոմանի մէջ կը կարգացւի :

“Ելիշան պէյ անուն մարդուն մէկը որ Վահուածի պաշիկ աստիճանը ունի ու Ճ'հան պէքը Ա. սիլէդ ըստած քիւրոտի յեղի մը զլխաւոր է, խօսք տըսեր էր իր իշխանութեանը մէջ եղած զինուորներէն վեց հարիւր հոգի տուլ ձիաւոր զօրը թագաւորական պահապան գունդին համար: Ալիշան պէյ կառարկեց իր խօսքը ու անցածները կոստանդինուոլիս եկաւ, ժողոված 600 մարդիկներովը: և Ն. Ահամատութիւնը ուղելով տէսնել զատանը կիրակի օր մը, սէ Փէր ամսու 20ին, Խակիւտար զնաց Ահմեամէտ փաշացիցը որ Ալիմիկի ձմերանոյն քովն է: Անկէց աղէկ մը աչքէ անցուց աս զօրքիրը որոնց հագուստը բարձր հաստիքին, ուժերնուն ու աւողջութեան երեսութը շտամ:

աեց զանոնք քրիստոնէական հաւատքի վրայ, պատշաճաւոր տեղանք եկեղեցներ շինեց ու տէրունական խաչը կանգնեց: Ժամանակէ մը ետեն Սուրբ Ա. սիրոս ալ եր բարողութեամբը ընծեց ան երկերն կուսագատութեան աղանդը որ վերսակն երեցած էր, ու ծածուկ պահած կուսքերը խորսուկեց:

Վստուածաբանական ուսումնը իսկզբանէ անտի ծաղկած մնաց աս նահանգն մէջ, որուն նախ հիմնադիր եղաւ Ենանիա վարդապետ Սուրբ Ա. սիրոսի աշակերտը ու Սիւնեաց եպիսկոպոսը. անկէց ետքը այնքան երկելի եղաւ Սիւնեաց վարդապետութիւնը որ ինչւան Հայուատանի վարդապետաներուն մէջ գլխաւորութեան պատիւ ունեցաւ:

Վաթուսալայ քերթողն ալ եօթներորդ դարուն ըսկիզբը շատ ծաղկեցուց աս ուսումնը, ու Սիւնեաց վարդապետանիւնը մը մէջ զինքը կը կոչ ՚Աշակերտ Վովկէս քերթողահօր աշակերտը, որ թարգմանութիւններ ըրաւ, ճառեր ու մեկութիւններ շինեց հին և նոր կոտականին: Նաև ներբողեան մը բարիկ անունով Սիւնեաց իշխանին տղուն, ուրիշ ներբողեան մը ալ ՚Բ. թիստոսի ծննդեանը: Օրգէլ:

զինուոր իր ձիովը եկած էր: Ն. Ահամատութիւնը մեծապէս համեմատ, ու Ելիշան պէյը իր առջն կամչելով՝ արքայական խնամքը ցըցուց անոր:

Ա. Ահամատութիւնը ծառայութեան ալուածի արքայական ալուածինը ալուած ալուած պէյը իւնչի անոր:

Կըսւի թէ աս ուրբաթ օրը և Տարձրութիւն ծովապէտը նոր շողենաւով պիտի մեկնի առկից Ա. ծովը պատուցի մը ընելու, ինչպէս որ անցածները ծովապէտը ալուած արքեպիսկոպոսներուն առ անցածները:

—Ն. Ահամատութեան հրամանաւը մօտերապէտ սկրապէտի Պէշերդաշի պալատին շինութիւնը:

—Ն. Ասկ. Ա. Ա. ու Պուդլինէֆ ուստաց դիսպանը Ա. Եկէլինի ու Խանչէրլի իշխանին ընկերութեամբը, ամսու 21 ին Պլուսա գնաց, ուր տեղ քանի մը օր պիտի կենայ ջերմուկները երթալու համար:

Աս տարիի շատ մարդիք Պլուսա կերթան ջերմուկներուն պատման պատման պատմական առաջնորդն է Ա. Եկէլինի ու Ա. Ֆ. Տաճկաստանի ու Ա. Մ. Հակոբի կողմերէն:

—Վարդի շատ մարդիք Պլուսա կերթան ջերմուկներուն պատմական գունդին համար կարգիցին երկնկ վաստանու հանդէսով: Ա. Եկէ Լ. կօդէկը Ա. Սիրոլ Վ. Բ. Բարտուարը, նոյն իշխանին գործակալը օր Ա. Եկէնի գեղի կը բնակի, մեծածակի հայ կերպի մը ըրաւ երեսութէ վարդապետիներուն և օտաղականներուն ալոր շնորհաւորութեան գացեր էին:

—Դիպլամակարու գերապատիւ Ա. օրդի եպիսկոպու

թերորդ գարուն սկիզբը քըշեց: ուր տեղ Ստեփաննոս իր Սիւնեաց եպիսկոպոսն ալ ուսանելու գնաց եպիսկոպութեանէն առաջ օրովչէտեւ շատ երեկի էր նոյն վարժարանը աղցին մէջ ու աղջիր իմաստից կըսեպէտ ինչպէս կըսէ Ա. տեղի. Օրգէլ:

Վ. վարդապետաւարաններ երկու երեսութէ մատենագիրներ ելան, Պետրոս իններորդ Սիւնեաց եպիսկոպոսը հինգերորդ գարուն վերջերը. ու վեցերորդին սկիզբն ալ ՚Բ. երթող կոչւած՝ Վովկէս քերթողահօր աշակերտը, որ թարգմանութիւններ ըրաւ, ճառեր ու մեկութիւններ շինեց հին և նոր կոտականին: Նաև ներբողեան մը բարիկ անունով Սիւնեաց իշխանին տղուն, ուրիշ ներբողեան մը ալ ՚Բ. թիստոսի ծննդեանը: Օրգէլ:

Վ. յուշափ հոչակառու եղաւ Սիւնեաց վարդապետաւարանին ապիսկոպոսը, որ յիշաւակարանի մը մէջ զինքը կը կոչ ՚Աշակերտ Վովկէսի Սիւնեաց եպիսկոպոսինին: ասոր ալ պէտ պէտ գործքերը կը յիշեն Սիւնեաց եպիսկոպոսին աթոռութէ երեկի էր, ու իսկզբանէ անտի մեծամեծ պատիւներ ու արտօնութիւններ առած էր: Ա. ամս Սուրբ Գրիգոր լուսաւորիչէն: վասն զի երը

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՐԱԲԱՏԱՆ

—Կառավարութիւնը միտք ունի պաշտօնատար մը իրկելու Փէքին որ Գաղղիսյի ու Զինի մէջ առեւտը լական դաշնագրութիւն մը հաստատէ :

Կուտաժէլութիւն վերջին լուրերը կը ծանուցանէն որ նորէն երկրաշարժութիւն մը եղեր է կոզին հիւսիսյին կողմը : և թէ առջի անդամի եղած աւերական մէջէն 4,500 հոգիի մորմին դատեր են :

ԴԻՎԼԻՔՆ

Փետրվար մէկին Վալապրիսյի մէջ երկրաշարժութիւնն ասատիկ ցնցում մը լուսեցաւ : Երկու օր ու ուսջշակայի երկիրներուն մէջ ալ զգացին : Այսպէս Վաղմատիսյի մէջ ալ լուսեցան նոյն ցնցումները : Դեկտեմբեր 15 էն 'ի վեր է որ աս երկիրն մէջ ցըս անդամ երկրաշարժութիւն կը պատահէ :

ՅՈՒՆԱՏԱՆ

ԱՌմատի փեօփըլ լաւած օրագիրը շատ կը հակառակի պաշտօնատարներուն ուոճիկները քիչքընելու վրայօք եղած առաջարկութեանը, ըսերով թէ աս կերպ միջոցով գրեթէ ոչ ինչ խնայողութիւն մը եղած կը լայ հիմակւան պարագաներուն, ու որտնջող մարդոց թիւը կէվելունէ : կը ինդրէ որ կառավարութիւնը կատարեալ բարեկարգութիւն մը ունենայ ու անանկ մէկ կարգ մը գընէ, որ օրէ օր առաջ երթայ նեղութիւններէն ու չոփաղոց ծախքերէն խալըսութու . վերջապէս կուզէ որ օտարազգի մարդիկներուն պաշտօնները յանաց տըրւի, որ տէրութեան ստուկը դուրս չելէ :

Աիքըլ օրագիրը երկարունէ կը մեկնէ Ուուսանտանի տըրած յայտարարութիւնը յունաց կառավարութեան, որուն միտքը մեր նախընթաց թիւին մէջ նշանակեցինք : Աս քննութիւնը կը վերջացընէ կառավարութեան վրայ յաւելով, որ իր սխալմունքով աս վեճակը հասաւ ու ասանկ յայտարարութիւն մը ընդունեց :

Ենէրլ օրագիրը աս յայտարարութեանը վրայ խօսելով կը աս թէ յունաց կառավարութիւնը կայսեր կարեկցութիւնը կը խնդրէ անանկ խոնարհական պատասխան մը զրիլով որու մէջ միայն արցունքը պակաս էր :

ԶԱՆԱՊՉԱԿ ԵԱԽՔԵՔ

Օմբունիա, 30 Եպիթ:

Այսընի միշտիք, և Ասե Լագուալ փաշան կիրակի օրը մեխեցաւ ասկից իր տէղը երթարու : —Անցած ուրբաթ իրիկուն գէրութէն երկու շոգնաւ եկաւ բազմաթիւ ձամբորդներով, որնց մէջ՝ լուսաղէմի հայազգի ու խոտաւրիներէն ՚իզատ, ելեւիլ անդղայիներ ալ կան ու Ա. Փէցցօնի Պօլսյ ուռաւաց գեսապանատան խորհրդականը, որ Երուսալէմն կը գառնայ իր կոնջը հատ :

Մանիսա, 26 Եպիթ:

Ն. Ասե Լագուալ փաշան այսօր հասաւ հոս . իր եղայրը տէղոյս կառավարիչ Համբաւ Ա. յուապ աղան ու բոլոր միջամհծները զիմաւորիցին զանի քաղաքէս բիչ մը հետու, ուր տեղ գագուաւոր վրան ներ պատրաստեր էին, և Ասեմութիւնը արժա ուր պատով ընդունելու համար :

Փարիզէն կը գրէ՞ին :

Փափատօփուլո Պլէդէյ բժիշկը Փարիզու, լան Ձապանակ (զըրխ) մը հարեր է բամակեայ թաղքէ (քէչէ), որ հագնողը ամենուին վախ ըննենար գնտակներէն (զուրչին) : Գիտութեանց Ճեմարանին մէջ ժողովքի մը առջն քննուելով, կատարել լավէս հաստատուեր է անոր ազգեցութիւնը : Շատ գնտակներ ներ նետեր են հրացանով մը քիչ մը հետքաւանց մէկ հօթիք մը վրայ որուն աս լանջապանակը հագցուցէր են ու չեն կը ցեր վերասորեր և ոչ նշան մը մնացեր է վրան : Աս կենդանին որու վրայ հրացան կը պարապէին, տեղէն ալ չէլ շարժէր գնտակներուն զարնը ւածքէն : Կը աւ թէ աս լանջապանակը պիտի բանացըննեն, հրացանուներու զէմ պաշտպանելու համար զիրինք :

Քանի մը ժամանակէ որ Ուոչէլի բնակիչները խարսէր էին ուրուականներէ (իսորթլախ), որոնք ամեն իրիկուն կը մայիսին լուսաբերի (ՓոսՓօր) կապուտակ բոցերու կերպարանքով: Խայց աս ուրականները ձեռք ձգելով տեսան որ հինգ մէծ զեցացի մարդիկ էին չորս զիի եղած գեղերէն, որ ամեն իրիկուն խիստ բարձր ծառերու վրայ ելլալով լուսաբերի գնտակներէ կը նետէին բարակ թէլ ծայրինին կապած, որ բնաւ չեին տեսնուելով ու զիշերը իրենց ուղանուն պէս կը շարպէին աս հրեշն գնտակները . ու ինչ ատեն հետաքրքիր մարդշիք մէկը մէկ բոցին ետևէն կը վազէին, իսկոյն աներին յթ կը լայր ան, ու անդին մէկ ուրիշ մը կէլլար, ու չեին գիտէր ո՛ր մէկը նայիլ ու որուն ետևէն վազէլ: Աս խաղը բիչ մը ժամանակ կը քշէր, ատեն ատին ելլանալով, ու ետքը շատ բոցէր մէկնէ կը բունային :

Աս նենդութիւնը շատ գիտրահաւատ մարդիկների խարեց . բայց ետքը քաջասիրու մէկը զտնուելով ցանկի մը ետև պահեցաւ, ու մոտալցութեամի զիւտեց տեսաւ ինչ կերպ ընելին ու տեսարանին դազնիքը հասկընալով, գնաց իմացուց տէրութեանը հեծելագունդ զօրքերուն, որոնք գալով բըռնացն հինգն ալ, երբոր նորէն ընելու վրայ էին . մարդ չիյտէ թէ ինչ եր ասոնց միտքը :

Մահմանադրութիւն :

Աս գիտութեանը հետաքրքիր եղող բանասէր անձնինքներուն նոր ցուցակ մը կը հրատարակենք Ա. յալապայի ժողովուրդին 1842 ի տարեգուրութիւններէն հաւաքնեցին : Թիթօլի խտացոց մասը . բնակիչ 460,000 Լլըբիայի, Լրաստիայի իտալական մասը „ 494,000 Լոմբարդիան Ա. ենետիկի թագաւորութիւնը , 4,575,695, որոնցմէ 2,538,695 Ա. ենետիկի վիճակը „ 2,037,000 Զ. վայցերի 126,000 . ֆ. 114,000 Լ. իշենյոյի գաւառին „ 12,000 Կան մասին մէջ „ 554,137 Մարտինիայի թագաւորութիւնը 4,650,368 Ա. ավոյայի դքսութեան մէջ „ 674,988 Շ. ինովալու

Փիկմանթէի իշխանութեան մէջ „	2,896,610
Սարտէնիա կղզին „ „ „ „	524,633
Մանաքօյի իշխանութիւնը „ „ „ „	6,000
Փարմայի Փիտութիւնուց ու կուսադալայի դքսութիւնը „ „ „ „	465,673
Մօտէնայի դքսութիւնը Մասսա ու Վարլարայի հայութիւնը „ „ „ „	474,524
Լուկայի դքսութիւնը „ „ „ „	168,293
Փալին վիճակները „ „ „ „	2,732,436
Սուրբ Վարինոսի հասարա կապեսութիւնը „ „ „ „	7,600
Թասքանայի մէծ դքսութիւնը „ „ „ „	1,145,291
Աիկիլայի մէջ „ „ „ „	1,830,559
Քօրակքայի կղզին Վաշ „ „ „ „	207,889
Մալգոյի, Լուծութիւնը „ „ „ „	153,000
Բուրլու բունակը „ „ „ „	23,988,312

Վարեհնակ բարեխառնութեան Զ. միւռնիոյ, գիտեալ . ՚ի միջորէի և եղեալըստ բաժանման Ուսմուրի:

Ի ստուերի : Հարկու :

Որբաթ	23 Ապրիլ	+ 15½ աստիճան	21½աս.
	24 "	+ 16 "	21½ "
Կիրակէ	25 "	+ 17½ "	21½ "
Երկուշարաթի	26 "	+ 16½ "	21½ "
Երեքշարաթի	27 "	+ 17½ "	22 "
Չորեքշարաթի	28 "	+ 17½ "	21½ "
Հինգշարաթի	29 "	+ 18½ "	22½ "

Ա Թ Է Ք Ֆ Տ Ք Ա Վ Ա Ա Կ Ի Ք Բ Ռ Ե Ք Ռ Ե Ք Ռ Ե Ք Ը Ն Կ Ի Մ Ա Տ Ա Ն

Օմբունիա, 30 Եպիթ :

Երևելի փոխիսութիւն մը ըըլալով հօթն օրվան մէջը քաղաքիս առեւտրական վիճակին, ծանուցան ելլու արժանի շատ բան ըռնինք այս անդամ քանի մը ապրանքներէն ՚ի զատ :

Ղփիօն : Լ. լրատպայի լուրերը յաջող ըըլալովու ապրանք ունեցողները ըստակի հարկաւորութիւն ունենալով այս անդամ մինչեւ 75 դուռուշ չէրին ծախտեցին :

Համագակ : Միշտ թուլէ ու գիներուն նոր փոփոխութիւն մը չեղաւ :

Դէմիրի : Ե. իշկ կայ . աս օրվան արժողութիւնը 18-19 դուռուշ է չէրին :

Սակամնի : Դիրեսպանան է . առաջին տեսա կինը 240 դուռուշ է . երկրորդինը 180 :

Բիթրէ : Բանսած տէրելը (եափրախ) 28 դուռուշ է օխան . Փիտէն 29 . բիչ ապրանք կայ ու կուղւի : Հին պղնինձ : Կուզիք . աս օրվան արժողութիւնը 13 դուռուշ է օխան :

